

JÖNKÖPING UNIVERSITY
*School of Education and
Communication*

Musik på fritidshem

En outnyttjad potential för elevers utveckling

KURS: *Examensarbete, Grundlärare fritidshem 15hp*

FÖRFATTARE: *Linn Karlsson, Hanna Magnusson*

HANDLEDARE: *Anna Klerfelt*

EXAMINATOR: *Eva Kane*

TERMIN: *VT16*

JÖNKÖPING UNIVERSITY

School of Education and Communication

Examensarbete, 15 hp

Grundlärare med inriktning mot arbete i
fritidshem, 180 hp

Vårterminen 2016

SAMMANFATTNING

Linn Karlsson, Hanna Magnusson

Musik på fritidshem– En outnyttjad potential för elevers utveckling

Antal sidor: 35

Syftet med denna studie är att skapa kunskap om hur musik används på fritidshemmen och hur pedagogerna beskriver musikverksamheten på sin arbetsplats.

Våra frågeställningar var följande; Vilka resurser för musikverksamhet finns i fritidshemmen?, hur används musiken i fritidshemmen? och vad har pedagogerna för inställning till musik i sin verksamhet?

Studien tog sin utgångspunkt i ett sociokulturellt perspektiv som grundar sig i Lev Vygotskijs (2001) studier om utveckling, språk och lärande. Det sociokulturella perspektivet lyfter vikten av det sociala samspelet för lärande och utveckling. Ett centralt begrepp är medierande redskap som handlar om att människor använder sig av redskap för att förstå omvärlden. I studien har vi använt oss av två kvalitativa metoder. Observation av två fritidshem genomfördes samt fem semistrukturerade intervjuer med de verksamma pedagogerna på fritidshemmen.

Resultatet visade att fritidshemmen har resurser för musikverksamhet, men att användandet av musik på fritidshemmet är litet. Resultatet visade att musikverksamhet bedrivs men inte i så stor utsträckning och fungerar mer som ett tillägg till andra aktiviteter än som ett huvudområde i verksamheten. Pedagogerna såg mest hinder med att utöva musik. De tycker det är ett svårt område och att deras kompetens inte räcker till.

Sökord: musikverksamhet, fritidshem, pedagoger, resurser för musik, medierande verktyg

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
2 Syfte och frågeställningar	6
3 Teoretisk Utgångspunkt	6
4 Bakgrund	7
4.1 Musik och styrdokument.....	7
4.2 Musik och lärande.....	8
4.3 Musik och socialt samspel.....	9
4.4 Musik och lärarens kompetens.....	9
4.5 Musik och miljö/resurser.....	10
5 Tidigare forskning	11
6 Metod	13
6.1 Urval.....	14
6.2 Genomförande.....	14
6.2.1 Observationer.....	15
6.2.2 Intervjuer.....	15
6.2.3 Bearbetning av material.....	16
6.3 Etik.....	16
6.4 Trovärdighet.....	17
7 Resultat och Analys	17
7.1 Observationer.....	17
7.2 Intervjuer.....	18
7.2.1 Resurser i verksamheten.....	18
7.2.2 Användning av musik i fritidshemmen.....	20
7.2.3 Pedagogernas inställning till musik i verksamheten.....	22
8 Diskussion	25
8.1 Metoddiskussion.....	25
8.2 Resultatdiskussion.....	26
9 Sammanfattning och slutord	27
10 Referenslista	28
Bilagor	30
Bilaga 1.....	30
Bilaga 2.....	31
Bilaga 3.....	32

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till alla pedagoger som har deltagit i vår studie.

Tack till vår handledare Anna Klerfelt som gett oss goda råd på vägen.

Det har varit en spännande och lärorik tid att arbeta med denna studie.

Till sist vill vi tacka varandra för ett gott samarbete!

1 Inledning

Musik är en stor del av vardagen för många människor idag. Den finns överallt, i butiker, på restauranger och är lättillgänglig genom Internet och sociala medier. På bussen sitter majoriteten med hörlurar och på gymmet spelas motiverande musik i högtalarna. Theorell (2009) skriver att musiken påverkar oss alla på olika sätt och kan skapa olika sinnesstämningar beroende på vad man lyssnar på.

Musik som estetisk uttrycksform används i en mängd sammanhang, har olika funktioner och betyder olika saker för var och en av oss. Den är också en viktig del i människors sociala gemenskap och kan påverka individens identitetsutveckling. (Skolverket 2011, sid. 100)

Musiken är en estetisk uttrycksform för att kunna uttrycka sig exempelvis genom dans, musikinstrument och sång. Musiken kan vara ett pedagogiskt redskap för inläring och är ett brett och kreativt ämne som kan ge eleverna stora möjligheter till skapande (Wiklund, 2015). Därför tror vi att musiken kan vara till stor glädje, att bidra till lust för lärande och den sociala gemenskapen för eleverna på fritidshemmet. Enligt läroplanen (Skolverket, 2011) ska fritidshemmet erbjuda en varierad verksamhet, där eleverna får utvecklas och ges möjlighet till att använda sig av olika uttrycksformer som leder till ett aktivt lärande.

Vi har upplevt när vi varit ute i verksamheten att musiken inte har en lika naturlig del som andra estetiska uttryck. Musiken är inte lika tillgänglig och kunskapen om användandet av musik i verksamheten är vag hos pedagogerna¹, vilket leder till att andra aktiviteter prioriteras.

Vi är båda intresserade av musik och har läst musik som praktiskt/estetiskt ämne. Därför vill vi med denna studie uppmärksamma fritidshemmets användande av musik, hur pedagogerna beskriver musik som estetiskt uttryck och ta reda på om det finns resurser och möjligheter till att utöva musik. Genom studien kan pedagogerna få kunskap om ämnet, se möjligheterna med att utöva och dra nytta av det som musiken kan bidra med i verksamheten, som också kan leda till att eleverna får fler möjligheter till meningsfull fritid.

¹ Vi har valt att benämna all personal som arbetar på fritidshem, både behöriga och obehöriga som pedagoger i det här arbetet.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att skapa kunskap om hur musik används på fritidshemmen och hur pedagogerna beskriver musikverksamheten på sin arbetsplats.

Frågeställningar:

- Vilka resurser för musikverksamhet finns i fritidshemmen?
- Hur används musiken i fritidshemmen?
- Vad har pedagogerna för inställning till musik i sin verksamhet?

3 Teoretisk utgångspunkt

I det här avsnittet presenterar och förklarar vi vår teoretiska utgångspunkt, det sociokulturella perspektivet. Vi motiverar varför detta perspektiv är relevant för vår studie och lyfter centrala begrepp.

Studien har sin utgångspunkt i ett sociokulturellt perspektiv. Det grundar sig i Lev Vygotskijs (2001) studier om utveckling, språk och lärande. Vygotskij levde mellan år 1896-1934 och var en rysk pedagog och filosof som var verksam vid den psykologiska institutionen vid universitetet i Moskva. Vygotskijs fokus och det som intresserade honom var människors utveckling och han arbetade mycket med frågor kring elevers lärande och utveckling (Säljö, 2010).

Sociokulturellt perspektiv lyfter vikten av det sociala samspel för lärande och utveckling. Interaktion med andra i olika sociala sammanhang är en nyckel för att bilda nya kunskaper och erfarenheter (Säljö, 2010). Ett grundläggande begrepp inom det sociokulturella perspektivet är mediering. Mediering handlar om att människor använder sig av redskap för att förstå vår omvärld. Vygotskij (2001) nämner två medierande redskap som vi människor utmärker oss med: de språkliga och de materiella, som även kan gå under den allmänna termen *kulturella redskap*. Exempel på språkliga redskap är bokstäver, siffror och andra symboler som vi kan uttrycka oss med. Genom bland annat kulturella gemenskaper utvecklas de språkliga redskapen, de förändras, utvecklas och systemen kan se olika ut runt om i världen (Säljö, 2010). Mediering sker även genom materiella redskap. Säljö (2010) tar som exempel att olika yrkesgrupper behöver olika redskap för att kunna

utöva sitt yrke. Exempelvis behöver kirurger särskilt utrustning för att kunna operera. Deras kunskap sitter i att kunna behärska redskapen som i sin tur är kopplade till språklig kunskap. Vi har tillgång till olika medierande redskap som kompletterar och fungerar tillsammans. Språket i den sociokulturella traditionen ska förstås som ett utvecklingsbart system som samspelar med andra uttrycksformer och genom språklig mediering blir vi delaktiga i samhällets sätt att se på omvärlden. Säljö (2010) hävdar att kommunikationen delvis formar människans tänkande.

Vi anser att perspektivet är relevant för vår studie då musiken kan innefatta socialt samspel och vara ett medierande redskap för lärande och utveckling.

4 Bakgrund

Nedan följer en bakgrund som är grundad på våra frågeställningar. Vi kommer lyfta musiken i förhållande till olika områden. Det första avsnittet tar upp musik i förhållande till styrdokument. I det andra redogör vi för hur musiken kan vara ett lärande för eleverna. Det tredje avsnittet handlar om musik och det sociala samspelet. Vidare kommer ett avsnitt som tar upp musik och pedagogernas kompetens följt av ett sista avsnitt som tar upp miljöer och resurser för musik i verksamheten.

4.1 Musik i styrdokument

”Varje barn har rätt till lek, vila och fritid” (UNICEF, 2009, artikel 31). FN:s konvention om barnets rättigheter skriver om barnets rätt till vila, fritid, lek och rekreation. Det ska vara anpassat till barnets ålder. Vidare står det i konventionen om barns rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Länderna som skrivit på konventionen ska respektera och även uppmuntra erbjudandet av lämpliga lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet, samt uppmuntra möjligheterna till reaktion och fritidsverksamhet.

I Allmänna råd med kommentarer - fritidshem (Skolverket, 2014) står det att vi ska ge eleverna en meningsfull fritid där de får möjlighet till lek, rörelse och estetiska uttryck såsom dans, bild och musik. I verksamheten erbjuds en större frihet för eleverna att själva ha kontroll över sin utveckling och där kan pedagogerna uppmuntra till musiken som ett redskap för deras utveckling. I Läroplanen (Skolverket, 2011) står det att lärare ska ge eleverna utrymme att utveckla tillit till sin egen förmåga i skapande och stärka elevernas vilja att lära.

Skolverket tog 2015 fram ett nytt förslag om ett eget avsnitt för fritidshemmet i läroplanen som kommer träda i kraft 1 Juli 2016. Enligt detta förslag ska fritidshemmet se till elevens behov, erfarenheter och intresse, men även utmana eleverna till nya upptäckter. Vidare står det att ”Undervisningen syftar till att främja elevernas fantasi och förmåga att lära tillsammans med andra genom lek, rörelse och skapande genom estetiska uttrycksformer samt med utforskande och praktiska arbetssätt” (SKOLFS 2016:38, sid 6). Eleverna ska ges möjlighet att bearbeta sina intryck, pröva identiteter och utveckla fantasi och kreativitet (SKOLFS 2016:38). Fritidshemmen ska komplettera skolan genom att eleverna får lära sig kunskaper i andra former och uttryck än vad de gör i skolan, exempelvis genom musiken. Musiken kan vara ett redskap för kreativitet och ger eleverna möjlighet att skapa enskilt men även tillsammans med andra (Houmann, 2015).

4.2 Musik och lärande

Skolans uppdrag är att utveckla elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja att pröva egna idéer och lösa problem (Skolverket, 2011). Musikämnets karaktär ger en stor möjlighet till att utveckla olika lärprocesser, som kreativitet och skapande förmåga, vilket bidrar till kunskapsutveckling i de andra ämnena (Wiklund, 2015). Björkvold (refererad i Theorell, 2009), anser att rytmik och musik är viktigt i det pedagogiska arbetet, då dessa kan underlätta den kognitiva inläringen i exempelvis matematik, samt språkutveckling. Wiklund (2015) skriver att estetiska perspektiv löper som en röd tråd genom läroplanen. Hon menar att estetiska lärprocesser kan användas för att eleverna ska kunna få uppleva olika uttrycksformer. Att genom känslor, upplevelser, erfarenheter och analys få en helhetsbild av sitt lärande, där tal-, skrift- och estetiska språk (musik, dans, teater och bild) används. Vidare menar Theorell (2009) att om den emotionella utvecklingen hos barn ska stärkas kan musiken användas som ett redskap vid exempelvis sagostunder. Sagans innehåll kan förstärkas med hjälp av musik som speglar olika känslor, exempelvis glad musik när innehållet i sagan är lyckligt. Barnen kan då förknippa musiken och sagans innehåll med de känslor som de får och på så sätt övas i att lära sig skilja på känslor. Theorell (2009) tar även upp ett exempel om en autistisk pojke som har svårt att kommunicera och att nå känslomässig kontakt med omgivningen. För den här pojken har musiken varit till stor hjälp. Pojkens mamma upptäckte att hon kunde kommunicera känslor med honom genom att spela piano med honom. Pojken utvecklade sitt spelande men också förmågan att kunna uttrycka känslor genom att spela piano. Detta bidrog till en förbättrad utveckling för pojken senare i livet.

4.3 Musik och socialt samspel

Wiklund (2015) talar om att eleverna får öva sin musikaliska känsla, kommunikation och samspelsförmåga genom att musicera tillsammans. De musikupplevelser som eleverna får är viktiga och kan bidra till att stärka deras personliga och sociala utveckling. Thorgersen (2013) tar även upp att musik är som ett universellt språk som används i de flesta kulturer och därför är ett väsentligt sätt att interagera på. Kommunikationen inom musik anser Thorgersen inte sker bara genom att sjunga och spela utan även genom den digitala revolution som har kommit. Han menar att numera kan alla vara medskapare av musik, dels genom att skapa spellistor på Spotify² och dela dem med sina vänner och även genom att publicera egen inspelad musik. Det är nya kanaler för att kommunicera i, om och med musik, och tröskeln till musiken har blivit lägre.

Abrahamsson och Wennberg (2015) menar att musiken kan vara en bra tillgång för pedagogerna att fånga upp elevernas idéer och skapande. En viktig del kan vara att göra eleverna mer delaktiga i samlingar och att musicerandet sker på elevernas villkor. Lundgren och Säljö (2010) talar om hur ny media som utvecklats, dess möjligheter att lära sig nya kunskaper och färdigheter är en del av den sociokulturella traditionen. Kommunikationen blir nyckeln till lärandet som sker i samspel bland de deltagande. "Barn skapar mening i sina liv genom interaktion med sin värld och omvärld" (Thorgersen, 2013, sid. 57).

4.4 Musik och pedagogers kompetens

Uddén (2004) talar om en osäkerhet hos pedagogerna som ofta leder till att de överlåter att musicera med elevgruppen helt till musklärarna och rytmikpedagogerna. Detta leder till att dagliga spontana sånger och musik lekar riskerar att utebli i verksamheten. Uddholm (1993) beskriver pedagogerna som vägvisare och dess främsta uppgift är att visa att det alltid finns nya vägar för eleverna att följa. Alla pedagoger är unika och det finns ingen färdig eller rätt pedagogkostym att kliva in i, därför har alla pedagoger sina sätt att vägleda eleverna mot de mål som de ska nå. Vidare menar Uddholm (1993) att man som vägvisare måste våga utmana sina rädslor och våga misslyckas för att växa som pedagog. För om inte pedagogerna vågar utmana sig själva, hur ska de då förmedla till eleverna att det okej att misslyckas? Ruud (2002) anser att pedagoger bör koncentrera sig på den gemenskap och samhörighet som musiken bidrar med och dra nytta av det i undervisningen. För att musiken ska kunna inta en given plats i verksamheten krävs det att pedagogerna litat mer på sin kompetens.

² Spotify är en online-musiktjänst där man kan lyssna på musik, podcast och se videoklipp över internet.

4.5 Musik och miljö/resurser

I allmänna råd för fritidshem (2014) står det att huvudman och rektor bör se till att det finns lokaler och miljöer som ska göra det möjligt för pedagogisk verksamhet, samt stödjer elevernas utveckling både i grupp och enskilt. För att eleverna ska kunna få möjlighet och frihet att kunna vara kreativa i sitt skapande behöver vi som pedagoger skapa dessa miljöer på fritidshemmet. Pedagogerna behöver skapa kreativa lärmiljöer för eleverna så att det kan öppna upp till att våga tänka annorlunda och stimulera olika förhållningssätt. För att göra det möjligt för eleverna att kunna skapa och musicera är det viktigt att kontinuerligt ge eleverna tillgång till kreativa redskap, såsom musikinstrument, digitalkameror eller inspelningsutrustning för av både ljud och bild (Houmann, 2015). Fritidshemmen har olika förutsättningar för hur miljön kan utformas och vad det finns för resurser att tillgå, men miljön har en stor betydelse för att främja fritidshemmets verksamhet och för att kunna inspirera och leda eleverna genom den miljö man skapar (Hippinen Ahlgren, 2013).

Generellt har fritidshemmen inte tillgång till så många musikinstrument, en del har knappt en välutrustad musiksall tillgänglig på skolan. Något som skolorna däremot ofta har tillgång till är datorer (Thorgersen, 2013). Arbetet med datorer menar Thorgersen kan vara en god resurs och ett bra redskap som kan hjälpa eleverna att utveckla kunskaper och färdigheter som de behöver för att använda musiken som ett kommunikationssätt. De digitala redskapen ger stora möjligheter till musikskapande och lärande. Bara genom att exempelvis se på olika musikvideos på youtube³ eller tv-spel, såsom Guitar Hero eller SingStar utvecklar man sina musikkunskaper på ett annorlunda och roligt sätt (Thorgersen, 2013). Har fritidshemmet tillgång till olika digitala redskap och har dessa tillgängliga för eleverna så ökar chansen att eleverna vill lära sig skapa musik och vågar vara kreativa i sitt skapande.

5 Tidigare forskning

I det här avsnittet kommer vi att redogöra för fem tidigare studier som har relevans för vår studies syfte. Då vi inte hittat så mycket forskning som är direkt kopplat till fritidshemmet har vi valt att även använda oss av studier i närliggande verksamhet. Studierna tar bland annat upp musikens betydelse och användning som ett pedagogiskt redskap.

Ehrlin (2012) har gjort en etnografisk studie på två förskolor och syftet med undersökningen var att se vad musiken har för plats och funktion i den pedagogiska verksamheten. Studien har tolkats inom

³ Youtube är en hemsida där man kan ladda upp och titta på videoklipp

en hermeneutisk tradition och informerades av sociokulturell teori. Utifrån sina intervjuer och observationer har hon kunnat se hur stor inverkan förskolornas huvudmän har för att stötta alla förskollärares utveckling i deras musikaliska kompetens att undervisa med musik. Detta har i sin tur resulterat i att förskollärarna har sett att musiken är till stor hjälp för barnens individuella utveckling och kommunikation samt gemenskapen i barngruppen. För att stärka barnens läs- och språkutveckling har de använt sig av språklekar och rim och ramsor. Barnen övade sig i att uppmärksamma språkljud och det stärkte deras fonologiska (språkliga) medvetenhet. Med hjälp av ljud och rörelser som uttrycksformer kan de kommunicera med varandra när talspråket inte är tillräckligt. Att använda musik som ett redskap i verksamheten gör att barnen har lättare att tolka uppmaningar av verbal information och de har bättre ordförråd än barn som inte fått ta del av lika mycket musik. Studien visar även att många förskollärare upplever osäkerhet inför musikundervisningen, då de inte anser sig ha tillräcklig kompetens att sjunga och spela tillsammans med barnen. Många förskollärare kopplar ihop musikundervisningen med förmågan att ha instrumental skicklighet och kunskap i att komponera.

Vist (2011), docent i musik vid universitetet i Stavanger, har utifrån en hermeneutisk-fenomenologisk ansats skrivit en artikel om musikupplevelser i tidig barndom och om hur det påverkar barnens känslor. Genom att intervjua vuxna om deras erfarenheter av musik har hon sammanfattningsvis kommit fram till att musiken kan användas som ett medierande redskap för känslomässig kunskap. Deltagarna beskriver erfarenheter av musiken i tidig ålder och de känslor som de får när de upplever musik genom exempelvis körsång och att lyssna på musik tillsammans med andra, som en social kommunikation. Deltagarna tar även upp hur de reflekterade över sina upplevelser som har påverkat dem i äldre åldrar. En deltagare beskriver hur en sång som hon vid tidig ålder lyssnade på fortfarande kan ge samma känsla av trygghet som när hon var liten.

Lilliestam är professor inom musikvetenskap och har under de senaste åren forskat på hur musik påverkar oss människor och vad vi gör med musiken. Han har bland annat drivit ett projekt tillsammans med Bossius som är filosofie doktor i musikvetenskap och forskar om musikens betydelse för människors strävan att skapa social, kulturell och existentiell ordning och hälsa. Projektets syfte var att studera hur människor i allmänhet tänker om, värderar och upplever musik i sin vardag. Deltagarna i undersökningen var slumpvis utvalda och musikintresset varierade bland dem alla. I den undersökningen fick de en närbild av hur människor använder sig av musik i sin vardag (Bossius och Lilliestam, 2011). Precis som tidigare nämnts har musiken en speciell effekt och kan hjälpa oss människor att skapa en identitet och bidra till att skapa minnen. Detta kunde

Bossius och Lilliestam (2011) bekräftar genom en intervju med en deltagare som kallas Fredrika. Hon berättar om tiden då hon och hennes partner skulle adoptera sin andra dotter. När de fick besked om att de skulle få hämta hem henne, hade Fredrika precis varit och köpt ett album av Stevie Wonder och på det albumet fanns två låtar som hon förknippar med sin dotter. Hon har nu ett speciellt band med dessa låtar som påminner henne om dottern, just för att hon lyssnade på låtarna i samband med adoptionen. Vidare skriver Bossius och Lilliestam om hur musiken och tillgängligheten har förändrats över tid. För Sven, som är född strax före första världskriget, var musik något som fanns i kyrkan och i skolan. Att lyssna på musik på radion och grammfonen var en magisk nyhet i slutet av 20-talet. Medan Erik som är född 1987, har endast köpt en cd-skiva i hela sitt liv men har över 40 000 nedladdade låtar på sin dator. Han kan när som helst spela en låt som han för stunden vill höra. Bossius och Lilliestam (2011) hävdar att musiken spelar en större roll för människor idag än förr, eftersom tillgängligheten till musik idag är större och det därför finns valmöjligheter att lyssna på den musik man vill. Sannolikt menar de att detta leder till att vi lyssnar på och tänker om musik på nya sätt. Som vi skriver i stycket om musik och socialt samspel, så beskriver Thorgersen (2013) att den nya digitala revolutionen har en påverkan på vårt musikanvändande och hur vi kan ta del av ny musik på ett enklare sätt.

Hallam, Price och Katsarou (2002) har skrivit en artikel om sin undersökning, där de studerar vad bakgrundsmusik har för effekt på elevers beteende och inläring. De har genomfört två undersökningar i två sjätteklasser i London. Det som skiljde undersökningarna åt var valet av musik och testet eleverna genomförde. I första undersökningen, som genomfördes i den ena klassen, genomförde eleverna ett matematiktest och de var uppdelade i två olika grupper. I den ena gruppen spelades musik som ansågs vara lugnande och i den andra spelades ingen musik alls. I andra undersökningen, som genomfördes i den andra klassen, fick eleverna genomföra ett minnestest, där de skulle memorera olika ord under en viss tid. Klassen var uppdelad i tre olika grupper och i den första gruppen spelades ingen musik alls. Den andra gruppen genomförde sitt test samtidigt som de fick ha bakgrundsmusik som ansågs vara lugnande. För den tredje gruppen spelades musik som var ansågs vara aggressiv och obehaglig. Efter att undersökningarna var gjorda kunde Hallam, Price och Katsarou konstatera att bakgrundsmusiken har en effekt på elevernas testresultat och deras beteende. Den mer lugnande musiken har en positiv effekt och elevernas resultat förbättrades från dag ett till dag fyra i den första undersökningen. De kunde se att musiken som ansågs vara aggressiv och obehaglig påverkade elevernas resultat negativt. Hallam, Price och Katsarous slutsats är att man måste ta hänsyn till valet av musik som spelas i klassrummet. Musik har en viss effekt på elevernas beteende och deras inläring och den kan antingen hjälpa eller störa.

Lagerlöf (2016) har genomfört en studie där syftet var att undersöka yngre elevers och i vissa fall vuxnas samspel med musikteknologi på fritidshem och i förskola. Avhandlingen är en del av ett större projekt som kallas MIROR (Musical Interaction Relying on Reflexion, 2010-2013). Projektets syfte var att utveckla ett dataprogram genom att studera elevers användande av musikteknologi, som ska bidra till yngre elevers musiklärande. Projektet utvecklade en prototyp av en mjukvara som kallas MIROR import, som är designad för att hjälpa barn att lära sig musikalisk improvisation. En synt är kopplad till en dator med en programvara som omvandlar det som användaren har spelat och ”svarar” med att spela ett stycke som låter på liknande sätt. Studien grundar sig i ett sociokulturellt perspektiv och hon skriver att när det gäller musiken kan genom den sociala miljön skapa sig en musikidentitet. Hon har utifrån fyra undersökningar sammanfattat sin empiri. Där tar hon upp hur eleverna använder sig av tidigare erfarenheter, alltså deras kulturella redskap som de bär med sig in i aktiviteten. Ett exempel var när datorprogrammet inte fungerar, då öppnade det upp för andra typer av samspel mellan eleverna. Några elever använde sig av sina gemensamma erfarenheter från en barnkör och utvecklar en låtsaslek utifrån de erfarenheterna. Resultatet visar att vissa barn själva upptäcker hur teknologin fungerar och andra barn behöver stöd från en vuxen för att upptäcka teknologins funktion. Studierna visar att genom gester och ord stöttar eleverna varandra i musiklärande som sker i aktiviteten.

Den tidigare forskning som vi redovisat visar att musiken har en stor betydelse för människor. Redan från tidig ålder påverkas vi av de musikupplevelser vi möter. Vidare visar forskningen hur musiken kan påverka vår individuella utveckling, kommunikation och gemenskap. I skolan har musiken en viss effekt både på elevernas beteende och inläring så väl som på musiklärandet.

6 Metod

I kommande avsnitt inleder vi med att presentera vår metod samt urvalet av deltagare i studien. Därefter kommer en redogörelse för hur studien har genomförts följt av hur vi bearbetat vårt material. Avsnittet avslutas med att presentera de forskningsetiska reglerna och trovärdigheten för studien.

Syftet med vår studie är att skapa kunskap om hur musiken används på fritidshem och hur pedagogerna beskriver musikverksamhet på sin arbetsplats. Vi har använt oss av en kvalitativ metod som har utgångspunkt i en etnografisk ansats. Datamaterialet har konstruerats med hjälp av två kvalitativa forskningsmetoder. Den ena var observation av verksamheten, så som lokalerna och resurser och den andra metoden var semistrukturerade intervjuer med pedagoger på fritidshemmet.

Valet att använda oss av semistrukturerade intervjuer grundar sig i vårt val av sociokulturella perspektivet som teoretisk utgångspunkt. Genom att samtala med pedagogerna utbyts kunskap om ämnet. En etnografisk ansats innebär att vi tittar närmare på ett fenomen som vi vill försöka förstå, beskriva och analysera (Nordevall, Möllås och Ahlberg, 2009). När en etnografisk forskning genomförs ska forskaren ha som mål att generera en förklaring baserad på förståelse. Det betyder att endast observation inte räcker för att dra en slutsats om fenomenet, utan att man även samtala med deltagarna för att förstå deras tänkande (Aspers, 2007). Då syftet med observationen var att observera fritidshemmets lokaler och resurser, valde vi att genomföra en passiv observation. Att genomföra en passiv observation innebär som forskare att inta en roll i bakgrunden av det sammanhang man observerar. De handlar om att inte dra till sig uppmärksamheten eller delta i några diskussioner (Ahrne och Svensson, 2011). En semistrukturerad intervju innebär att forskaren har ett specifikt tema som ska beröras och använder sig av en intervjuguide med olika frågor kring ämnet. Intervjupersonen har stor frihet att utforma svaren på sitt eget sätt och forskarens frågor behöver inte komma i den ordning som står skrivet i intervjuguiden. Forskaren kan även ställa andra frågor som inte finns med i intervjuguiden, om frågorna anknyter till något som intervjupersonen sagt (Bryman, 2011). Genom intervjuer får forskaren en inblick i och förståelse för deltagarens tankar om ämnet (Lantz, 2013).

6.1 Urval

Studien är genomförd på två fritidshem på två olika skolor i samma kommun. Vi har gjort ett bekvämlighetsurval. Enligt Bryman (2011) är bekvämlighetsurval ett urval av forskaren som har personer tillgängliga och är kopplade till forskningsämnet. Vi har alltså inte valt fritidshem slumpmässigt, utan är bekanta med dem sedan innan och känner till deras verksamhet. Detta anser vi kan vara till både fördel och nackdel för vår studie. Fördelen kan vara att det blir en öppenhet som ökar tryggheten kring intervjun och nackdelen kan vara att deltagarna under intervjun väljer att lyfta de positiva delarna i verksamheten och undanhåller brister. Vi har valt att fingera fritidshemmen och pedagogerna som deltog, fritidshem A och fritidshem B. Pedagogerna på respektive fritidshem har fått namn efter fritidshemmets bokstav.

Fritidshem A är ett av fem fritidshem på skolan med drygt 300 elever i årskurserna F-6, med cirka 30 elever inskrivna på fritidshemmet. Här arbetar två utbildade fritidspedagoger, vi kallar dem Anita och Agnes och en obehörig fritidspedagog, Adam. Anita har arbetat i verksamheten i 22 år, hon har ingen utbildning i musik men har ett litet musikintresse. Agnes har arbetat i 10 år på fritidshem och har med sig lite kunskaper i musik från sin utbildning. Adam har varit verksam i sex

månader, han har ingen utbildning men har ett stort intresse och kunskap inom musik. Fritidshem B är ett av fem fritidshem på skolan med drygt 380 elever i årskurserna F-6, med drygt 40 elever inskrivna på fritidshemmet. Här arbetar tre utbildade fritidspedagoger och vi fick möjligheten att intervjuva två av dem, då den tredje inte fanns tillgänglig. De kallar vi för Bodil och Bengt. Bodil har arbetat 31 år i verksamheten, hon har ingen utbildning i musik och intresset är litet. Bengt har varit verksam i 30 år, han fick med sig lite kunskaper i musik genom utbildningen och har ett litet intresse för musik.

6.2 Genomförande

En god tid innan vi genomförde intervjuerna och observationerna, informerades vi av pedagogerna som skulle delta om vad syftet med studien var och förklarade för dem hur genomförandet skulle gå till. Eftersom ett av fritidshemmen tackade nej strax innan vi skulle till deras verksamhet för att observera och intervjuva, blev vi tvungna att hitta ett annat fritidshem att besöka. Vi fick kontakt med ett annat fritidshem och fick möjligheten att komma till dem och göra vår undersökning, med kort varsel. Vi valde att inte skicka intervjufrågorna till pedagogerna i förväg för att få spontana svar under intervjuerna och kunna utgå från de observationer som vi gjorde.

6.2.1 Observationer

Vi hade tillsammans med pedagogerna på båda ställena bestämt en tid som passade att komma på. Då vi valt att genomföra en passiv observation, låg fokus på lokalerna och inte på elever eller personal när observationen genomfördes (Ahrne och Svensson, 2011). För att kunna genomföra observationerna hade vi utformat ett observationsformulär (se bilaga 1). Vi förde anteckningar i formuläret samtidigt som vi gick runt i lokalerna och observerade. Bilder togs även med mobiltelefonen av lokalerna som hjälp att komma ihåg hur det såg ut och vilka resurser som fanns. Vid båda observationerna fick vi tillgång till lokalerna när eleverna inte var närvarande. Observationerna tog cirka tio minuter att genomföra och vi kunde fotografera fritt i lokalerna.

6.2.2 Intervjuer

Vi har intervjuat fem av sex pedagoger som arbetar i de lokaler som observerades. Intervjuerna genomfördes enskilt med pedagogerna efter observationen och spelades in med en mobiltelefon. Bell (2006) ser inspelningen som en fördel, då det kan behövas att man lyssnar igenom intervjuerna flera gånger i efterhand. Detta anser vi underlättade för vårt fortsatta arbete och transkribering.

Vi inledde med att presentera oss och återigen förklarades vad undersökningen handlade om och syftet med intervjun. Vi informerade om de fyra forskningsetiska kraven och frågade samtliga om det gick bra att intervjuerna spelades in. Intervjuerna med pedagogerna på båda fritidshemmet genomfördes i personalrum och skolans musiksalsal, avskilt med bara några få störningsmoment från pedagoger som gick igenom rummen. Eftersom vi valde att genomföra semistrukturerade intervjuer (Bryman, 2011) använde vi oss av en intervjuguide (se bilaga 2) som ett underlag till samtalet. Frågorna kom alltså inte i någon specifik ordning, utan plockades utifrån samtalets riktning. Det var avslappnade samtal, där pedagogerna kunde utforma sina svar på sitt sätt och öppet tala om ämnet. Vi avslutade varje intervju med att lämna ordet fritt, där de fick möjligheten att tillägga fler tankar och funderingar. Intervjuerna tog mellan 10-20 minuter att genomföra.

6.2.3 Bearbetning av material och tillvägagångssätt vid analys

Efter att observationerna och intervjuerna var färdiga började vårt arbete med analysen. Enligt Backman (2008) måste datamängden som är insamlad organiseras och systematiseras. Organiseringens syfte är att skapa ordning och ge en överskådlig bild av datamängden. Analysen innebär att datamängden omarbetas till tolkningsbar form så att det kan relateras till fenomenet för vår studie. Analysen och sammanställningen av datamängden är inte ett svar på fenomenet i sig, utan är steget innan fenomenet kan beskrivas. Vi sammanställde båda observationsformulären och sedan började vi med att transkribera intervjuerna. Det är viktigt att få med en fullständig redogörelse av intervjuerna som genomförs för att få fram vad deltagarna verkligen säger (Bryman, 2011). När transkriberingarna var utskrivna gjorde vi en innehållsanalys som innebar att vi började färgkoda utifrån våra tre frågeställningar, en färg för varje fråga för att enklare få en överblick över den insamlade datan. Vidare klippte vi ut varje färg och delade upp dem i varsin hög på golvet. För att underlätta vårt analysarbete och för att lättare kunna urskilja skillnader och likheter mellan fritidshemmen placerade vi även lapparna på så sätt att alla svar från fritidshem A låg först följt av alla svar från fritidshem B. Därefter började vi tolka och analysera materialet för att få fram ett resultat och svar på våra frågeställningar. Backman (2008) skriver att tolkningsfasen är den fas där resultatet av analysen nu ges mening och ett innehåll. I analysen kopplade vi vårt resultat till litteratur och tidigare forskning.

6.3 Etik

Vi har förhållit oss till de fyra forskningsetiska reglerna. Det första är informationskravet och innebär att alla berörda deltagare ska vara väl informerade om studien och studiens syfte. Det andra är samtyckeskravet som innebär att alla deltagare har rätt att bestämma över sin medverkan. Det tredje kravet är konfidentialitetskravet vilket betyder att deltagarna blir anonyma och deras personuppgifter och namn inte kommer att skrivas ut eller sparas. Det fjärde kravet är nyttjandekravet där forskaren garanterar att insamlad data enbart används för studiens ändamål (Vetenskapsrådet, 2002).

För att kunna få tillstånd att genomföra studien gavs ett brev ut till pedagogerna på fritidshemmen med information om studien och hur det skulle gå till enligt informationskravet (se bilaga 3). Då vi har valt att fotografera fritidshemmet för att komma ihåg hur det såg ut, har vi tänkt på att inte få med några ansikten på elever eller personal. Vi har förhållit oss till samtyckeskravet då vi fått tillstånd av pedagogerna att fotografera lokalerna. Eftersom inga elever är med på bild behövs inte tillstånd från vårdnadshavare. För pedagogerna har vi även varit tydliga med att det var frivilligt att delta i intervjuerna och de hade enligt samtyckeskravet möjlighet att avstå eller avbryta intervjun. Alla deltagare har enligt konfidentialitetskravet blivit försäkrade om att personuppgifter och namn inte kommer skrivas ut eller användas offentligt. Vi har även informerat deltagarna om att allt material som samlas in inte kommer att användas till något annat än till studien för att ta hänsyn till nyttjandekravet.

6.4 Trovärdighet

Enligt Ejvegård (2009) krävs det att metoden är reliabel och valid för att forskningsresultaten ska ha något vetenskapligt värde. Med reliabilitet menar Bell (2006) att mätningen som görs ska generera samma resultat vid olika tillfällen. Vi anser att reliabiliteten är tillräcklig då vi använder oss av två olika metoder och de kompletterar varandra. Genom observationer har vi sett resurser samt lokalerna. Vid intervjuerna har vi fått direkta svar från verksamma pedagoger. Där det kan brista är att vi inte kan vara säkra på att pedagogerna har samma svar om intervjuerna skulle genomföras igen. Validitet menar Ejvegård (2009) betyder att forskaren mäter det som den har för avsikt att mäta. Vår studie har en god validitet då vi med hjälp av metodvalen mäter det som vi vill mäta och resultatet kan kopplas till vårt syfte. Vi har bara besökt två fritidshem och resultaten kan därför inte användas som en generalisering för alla fritidshem i Sverige.

7 Resultat och analys

Nedan följer en redogörelse för vårt resultat följt av en analys för varje avsnitt. Vi inleder med resultat utifrån de observationer som genomfördes. Vidare redovisas resultat och analys av intervjuerna.

7.1 Observationer

Resultatet av observationerna gav oss en bild av vad fritidshemmen har för utrymme och material att tillgå i verksamheten. Vi har valt att dela in observationen i två kategorier följt av analys.

Lokalerna

Lokalerna som fritidshemmen håller till i är klassrum som eleverna har sin undervisning i under skoldagen. Båda har en större öppen yta där de kan samla hela elevgruppen. På fritidshem A var samlingsplatsen en stor matta på golvet och på fritidshem B var det en soffgrupp. Fritidshemmen har tillgång till alla klassrum och grupprum som finns runtomkring respektive fritidshemmens samlingsplats.

Material

Både fritidshem A och B hade tillgång till dator, internet, projektor, högtalare kopplade till datorn och cd-spelare samt cd-skivor. Fritidshem A har en nyckelpiga, det vill säga en kamera som är kopplad till datorn för att kunna visa texter eller dylikt med hjälp av projektorn. Vi såg inga musikinstrument i fritidshemmets lokaler men det finns böcker med sångtexter och ackord i en bokhylla. Deras cd-spelare samt cd-skivor finns tillgängliga och synliga i närheten av samlingsplatsen. Fritidshem B låg i anslutning till skolans musiksäl och i musiksäl finns gitarrer, keyboards, digitaltrummor, bas, högtalare, sångböcker och dator. I de övriga klassrummen och grupprummen finns inga musikinstrument och cd-spelaren står långt ifrån samlingsplatsen. Två klassrum är utrustade med smartboards.

Tre bilder från observationen på fritidshem A.

Foto: Linn Karlsson

Analys

Houmann (2015) skriver att fritidshemmet behöver skapa kreativa lärmiljöer och kontinuerligt erbjuda eleverna redskap för att kunna vara kreativa. Att observera lokalerna och de resurser som fanns på de olika fritidshemmen gav oss en nyfikenhet på hur de använder sig av det material vi såg. Lokalmässigt hade båda fritidshemmen rymliga och flera utrymmen att tillgå. Jämfört med varandra hade fritidshem B godare möjligheter att bedriva en varierad musikverksamhet på fritidshemmet, då deras fritidshem låg i anslutning till skolans musiksäl. Detta såg vi som en positiv tillgång för fritidshemmet. Eftersom vi inte såg några regler kring musiksalen och musikinstrumenten under observationen visste vi inte hur fria pedagogerna och eleverna fick vara i musiksalen. Båda fritidshemmet hade en miljö för att kunna bedriva musikverksamhet och var utrustade med bland annat material så som dator, nyckelpiga, musikböcker och CD-spelare. Dessa saker ser vi som materiella redskap som kan användas för mediering för att eleverna ska kunna utvecklas mer och lära sig behärska de redskap som finns, som i sin tur kan leda till att de utvecklar andra kunskaper (Vygotskij, 2001).

7.2 Intervjuer

Resultatet av intervjuerna gav oss en inblick i hur pedagogerna beskriver att de använder sig av musik på fritidshemmet. Vi har valt att kategorisera resultatet utifrån våra frågeställningar. Varje frågeställning har kategoriserats med hjälp av underrubriker med följd av analys.

7.2.1 Resurser i verksamheten

Lokalerna

Några av pedagogerna nämner att de på respektive fritidshem får använda sig av skolans musiksäl. Bengt berättar att de på fritidshem B har fri tillgång till musiksalen då den ligger i anslutning till klassrummet där fritids håller till och att det finns en viss fördel med det. Han säger: ”Vi har ju mer förspänt än vissa andra har på skolan. Just att vi har ett musikrum här”. Vidare berättar han att de inte utnyttjar den möjligheten och att musiksalen ofta står tom. Samtliga pedagoger berättade om hur de på respektive fritidshem har tillgång till både klassrummen och grupprummen som kan användas om eleverna vill spela musik eller öva inför ett uppträdande.

Material

Pedagogerna säger att de har tillgång till material som är kopplat till musiken. De nämner också att de kan be musikläraren på skolan om hjälp. Båda fritidshemmen har tillgång till dator och projektor. Adam nämner att den ena datorn med det bästa ljudet är placerad i klassrummet som är möblerad med skolbänkar. Han hade gärna sett att den datorn hade funnits i klassrummet med större ytor för dans och rörelse. Pedagogerna på fritidshem A berättar att det finns en musiklåda som går runt bland fritidshemmen på skolan och hur de någon gång ibland använder sig av de instrument som finns i den. Adam hade önskat att det fanns mer instrument som tillhör fritidshemmets verksamhet för att slippa låna. ”Asså, vi har ju lite men kanske inte så mycket som man önskar. Jag tycker att det borde åtminstone finnas någon bongotrumma eller något på varje avdelning som man kan ta fram”- Han uttryckte även önskan om att ha smartboards i båda klassrummen för att kunna variera sitt sätt att använda sig av musik.

Analys

Pedagogerna nämnde att de hade rymliga lokaler och tillgång till många rum under fritidshemstiden, vilket vi även noterade under observationen. Detta är en tillgång och en fördel för fritidshemmen, då de kan fördela upp rummen och ge möjlighet för eleverna att på eget initiativ utöva musik. Samtidigt uttrycker pedagogerna att initiativen inte tas så ofta, vilket vi tror kan bero på att eleverna behöver introduceras till ämnet för att kunna ta egna initiativ. Önskan om att få mer tillgång till resurser för musikverksamhet var stark bland några av pedagogerna. Genom att komma som utomstående och med andra ögon se på fritidshemmens resurser, kunde vi se fler möjligheter att använda sig av de resurser som fanns på fritidshemmen. Detta tror vi kan bero på att pedagogerna är vana att använda sig av resurserna på ett speciellt sätt och det kan vara svårt tänka “outside the box” och prova att använda sig av sakerna på andra sätt. Hippinen Ahlgren (2013) skriver att miljöns utformande har en stor betydelse för att kunna inspirera och leda eleverna till att utnyttja verksamhetens resurser. Vi tror att fritidshemmen hade gynnats av att möblera om verksamheten emellanåt för att “förnya” lokalerna och på så sätt inspirera och öppna upp för nya tankar. Som exempel nämner Adam att han tycker att deras dator med det bästa ljudet borde placeras i klassrummet med större öppen yta.

7.2.2 Användning av musik i fritidshemmen

Musikens betydelse för eleverna

På frågan om vad de tror att musiken betyder för eleverna svarar samtliga att de tror att den har en stor betydelse för eleverna på olika sätt. De nämner vidare att eleverna genom musiken kan lära sig att identifiera olika slags känslor. Anita menar att genom musiken kan olika sinnesstämningar fångas upp.

Men musik kan vara ett sätt att uttrycka och fånga min sinnesstämning. Och det är ju en social utveckling och kunna känna in sig själv. Idag är jag ledsen, då passar den här musiken [...] Det kan vara ett sätt att lära känna sina egna sinnesstämningar. (Anita)

Agnes säger att musiken kan användas för att styra eleverna. Hon tar upp exempel om snabb och glad musik som kan få igång eleverna eller lugn musik som har lugnande effekt.

Verksamheten

Vi frågade pedagogerna hur musikanvändandet såg ut i deras verksamhet. Samtliga pedagoger ansåg att de inte hade tillräckligt med musik i verksamheten. ”Obefintligt, det finns ingenting”, uttrycker sig Bodil på fritidshem B, om användandet av musik i deras verksamhet. Hon berättar vidare att de inte har tagit sin an musiken, utan använder sig av musiken som ett lugnande medel, för att få eleverna att komma in i en viss sinnesstämning. Något alla pedagoger lyfte var Fritidshemmets dag, just den dagen kommer musiken mer i fokus. Då får eleverna uppträda genom bland annat sång och dans. Anita berättar om en aktivitet som involverade både musik och skapande, där eleverna fick måla till olika musikstilar. Hon har uppfattningen att eleverna lyssnar mycket på samma musikstil och använde sig därför av klassisk musik i aktiviteten för att de skulle få kunskap om att det finns olika stilar inom musiken.

Men det blir ju en viss typ av musik och jag tänkte att man kunde införa lite och bredda lite så vi lyssnar på lite annan musik. Det finns ju mycket inom den klassiska musiken och jazz. Vad som är annorlunda men ändå medryckande. (Anita)

Andra pedagoger hade använt sig av musik och skapande genom att spela musik ute på skolgården. Eleverna fick använda sig av färg och stora pappersark och måla det de kom att tänka på eller känna när de hörde musiken. Några av pedagogerna pratar om hur musiken kommer in i andra aktiviteter i verksamheten. De har bland annat på fritidshem A två eftermiddagar i veckan tillgång till gymnastiksalen och ofta vill eleverna leka dansstopp, då hela aktiviteten kretsar kring musiken och elevernas rörelse till den. Anita nämner att vid uteaktiviteter och promenader kan de spontant börja sjunga tillsammans och detta händer även under samlingarna. Både Anita och Agnes menar att eleverna gärna hakar på om någon börjar sjunga och att de tycker det är väldigt roligt när det händer. På det sättet anser de att elevernas intresse för musik fångas upp.

Musiken i lärandet

Musiken används genom att spelas i bakgrunden, samtidigt som eleverna gör något annat. Pedagogerna anser att musiken finns med som en del i lärandet men de önskar att det hade funnits mer av lärandet genom musik.

Ganska ofta ändå gör vi något som ändå har lite med musik att göra, om det bara är när man sitter och ritar så har vi ofta musik i bakgrunden men kanske inte så mycket som man hade önskat. (Adam)

De flesta pedagogerna anser att musiken kan användas som ett pedagogiskt redskap. Adam tar upp att elever kan lära sig mycket om exempelvis meningsbyggnad och talföljd genom att upprepa och sjunga med i låtarna. Han menar även att det går att få in musiken i andra ämnen, exempelvis engelska, genom att sjunga färger, siffror eller andra sånger som gör att eleverna lär sig uttal. Agnes nämner att genom att lyssna på musik och låta eleverna reflektera under tiden om vad låten säger till dem så kan eleverna utveckla sin fantasi, får eleverna sedan dela sina tankar med varandra lär de sig att uttrycka sig.

Datorn som redskap

På både fritidshem A och B pratar pedagogerna om hur de använder datorn som ett redskap för musik. De uttrycker att datorn är det redskap de använder sig mest av, då det är enkelt att hitta material och musik att använda sig av i verksamheten. ”Det är väl med datorn, tar fram filmer från

youtube med sånger som de får sjunga efter” Med Youtube kan pedagogerna visa musikklipp och låta eleverna vara med och bestämma vad de ska lyssna på. Exempelvis har fritidshem B haft disco då eleverna har fått göra egna listor av låtar som spelades upp på discot. Fritidshem A använder sig av att visa klipp från spelet Just dance genom projektorn så eleverna kan både dansa och sjunga med i låtarna.

Analys

Pedagogerna har insikt om musikens betydelse för eleverna. De nämner att musiken kan bidra till att känna olika sinnesstämningar. Även Thorell (2009) nämner att musiken kan bidra till att elevernas emotionella förmåga utvecklas. Hallam, Price och Katsarou (2002) knyter an till musikens effekt på elevernas beteende och prestation i klassrummet.

Pedagogernas medvetenhet om hur musiken hjälper eleverna i deras utveckling märks i samtliga intervjuer. Som exempel nämner de att genom att sjunga engelska sånger och ramsor tillsammans i klassen utvecklas elevernas engelska kunskaper. Som Wiklund (2015) skriver så utvecklas lärprocessen och förmågan att ta till sig kunskapsutveckling i olika ämnen, genom att ta hjälp av musiken. Under intervjuerna framkom det att pedagogerna ansåg att musiken är viktig för den sociala gemenskapen mellan eleverna. Detta knyter an till Vygotskij (2001) som menar att lärandet sker i gemenskap med andra och utvecklas med hjälp av medierande redskap. Musiken är ett sätt att uttrycka sig på och kan vara ett redskap för eleverna att utvecklas. Vi förstod att en del av musiken på båda fritidshemmen ofta skedde gemensamt i samlingar eller spontana tillfällen. Vi ser det som musiken på fritidshemmen blir medierande redskap, som får dem att utveckla en social gemenskap. Thorgensen (2013) skriver om hur de även genom digitala redskap kan hitta en gemenskap. Med hjälp av datorn menar Thorgeresen att eleverna får möjlighet att utveckla sin kommunikation. Då pedagogerna uttrycker att datorn är det medierande redskap som de känner att de kan hantera bäst, är det ett bra tillfälle för dem att utvidga hur de tänker kring datoranvändandet och hitta nya sätt att använda sig av det de redan kan och hanterar. Vi ser möjligheterna med att skapa och arbeta med musik med hjälp av datorn. Säljö (2010) tar upp de kulturella redskapen som medierande. Youtube anser vi är ett kulturellt redskap som pedagogerna själva nämner att de använder sig mest av, det är lätthanterligt för både pedagogerna och eleverna. Genom Youtube kan eleverna dela med sig av sina musikupplevelser och de kan på så vis utveckla sina språkliga kunskaper.

Som vi förstod pedagogerna utifrån intervjuerna, känns det som de har en bild av hur musiken ska användas och vara. De ser musiken som ett skolämne där det handlar om att lära eleverna spela olika instrument. Det kan vara anledningen till att alla pedagoger anser att de inte har eller kan

använda sig av musiken på fritidshemmet. Ingen av pedagogerna nämner något om att eleverna kan lära sig musik genom de musikaktiviteter som de faktiskt har på fritidshemmet. Under intervjuerna framkommer det ändå att musikslag finns i verksamheten så som dansstop, musik i bakgrunden eller genom Youtube på datorn, vilket pedagogerna inte tänker på och inte ser som musikverksamhet.

7.2.3 Pedagogernas inställning till musik i verksamheten

Pedagogerna om musik

Vi inledde alla intervjuer med att fråga pedagogerna vad musik var för dem. Samtliga pedagoger förknippade musik med känslor, att det kan vara både avslappnande och stämningshöjande med musik. Några pedagoger nämner även att musik är instrument, rörelser och dans, ljud i takt och rytm. Agnes nämner musiken som en inspiration.

På frågan om pedagogerna har någon kompetens inom musik kände nästan alla pedagogerna att de inte hade någon bred kompetens. Tre av pedagogerna fick med sig lite från sina utbildningar men det var ett tag sen och har inte varit något som de använder sig av. ” När jag pluggade hade vi mer drama och då var musiken med lite grann , testa lite gitarr och så men inget som befästes”. Adam som är obehörig hade mycket kunskaper och spelade mycket instrument själv på sin fritid. Bodil kände sig inte alls insatt och uttryckte att det var svårt att hantera ämnet.

Musik i verksamheten

När pedagogerna fick fundera över musik i sin egna verksamhet kom det upp att samtliga upplevde det som ett svårt ämne att utöva på fritidshemmet. På fritidshem A, arbetade de lite mer med musiken än på fritidshem B, men samtliga pedagoger kunde känna att musik inte hade en lika stor plats i verksamheten som de hade önskat och att ämnet hade kommit i skymundan. Vidare ställde vi frågan om varför de upplevde att det får en så liten del i verksamheten. Adam uttryckte att det kändes generellt som att musiken inte är lika viktig och att den har försvunnit i verksamheten.

Det känns som att det lite har försvunnit, man tänker inte lika mycket på det som att eleverna behöver röra på sig. Man tycker inte det är lika viktigt. Det är bättre att eleverna får avreagera sig genom att springa ett varv och röra på sig än att slappna av med lugn musik. (Adam)

Pedagogerna om kompetens

Bodil lyfte vikten av att få mer kompetens och fortbildning för att kunna arbeta mer med musik på fritidshemmet.

Men framför allt är det viktigt att vi som pedagoger kan få kompetensutveckling, kanske lite gitarrkurs för att utveckla sig själv [...] Möjligheter att utveckla det området också som man inte är så bra på kanske och lyfta det så man kan gå vidare för jag tror inte att man drar i det själv om inte möjligheterna finns. (Bodil)

De flesta pedagoger såg musiken som ett område som är svårt att driva själv och betonar vikten av att ha kollegor som är mer kunniga i ämnet. Att ha en kollega med musikintresse och framför allt kunskaper inom musik, såsom att behärska olika musikinstrument, har en stor betydelse för att lättare kunna arbeta med det i verksamheten. Agnes tror att det är kunskapen som saknas och den behövs för att det ska bli av i verksamheten. Adam tror även att det handlar om att det krävs lite mer planering och tid för att kunna utöva musik. Han jämför med skapande i bild som han anser är lättare att genomföra, då material, så som papper och pennor finns mer tillgängligt på fritidshemmet. Det går att lägga det på en enkel nivå, eleverna kan enkelt själva börja skapa och vara kreativa. Bengt nämner att verksamheten präglas av pedagogernas egen inställning och formas utifrån deras kunskaper och intressen. Exempelvis om pedagogerna är kunniga och intresserade av skapande i bild är det lätt att det blir mycket av det och enligt Bengt är ingen av de som arbetar på fritidshem B som har kunskapen och intresset för musik, vilket leder till att det inte finns med så mycket i deras verksamhet.

Hinder

Ett hinder som pedagogerna uttrycker är att de upplever att tiden inte räcker till för att dra igång musikverksamhet på fritidshemmet. På fritidshem B är eleverna äldre och går hem tidigare på eftermiddagarna vilket pedagogerna upplever som gör att det då inte finns så mycket tid att spela på. En pedagog på fritidshem A nämner även att det är svårt att få in det dagligen i verksamheten eftersom hon inte vill styra elevernas tid på fritidshemmet för mycket utan att det måste vara något som är frivilligt. Agnes och Adam lyfter även upp ljudnivån som ett hinder för musikverksamhet.

Många vill få ner ljudnivån och då tänker vissa att musik inte går riktigt hand i hand med det, men jag kan tycka att ljudnivån blir mycket behagligare om man har på musik, så jag har gärna på musik. (Agnes)

Reflektioner om utveckling inom musikverksamhet

Vi frågade pedagogerna hur de skulle vilja arbeta med musik om de skulle införa det mer i verksamheten utifrån de förutsättningar som de hade. Sammanfattningsvis kom det fram att alla pedagoger ville arbeta mer med musik och göra den mer synlig i verksamheten. De kan se att musiken har en stor betydelse för elever och kan användas som ett pedagogiskt redskap. Agnes hade gärna arbetat med musik som projekt i perioder då musiken får ett större fokus, exempelvis skapa egen musik och lära sig om musikstilar. Hon pratar vidare om att det är viktigt att fånga elevernas tankar och idéer, men för att eleverna ska utvecklas och upptäcka nya saker måste vi som pedagoger vara med och styra verksamheten. ” Det finns inga begränsningar egentligen, bara de man sätter själv.” (Bodil)

Anita vill ta vara på elevernas intressen och det spontana, exempelvis få med musiken när de är ute och går och ha det i bakgrunden när man skapar och i leken.

Analys

Pedagogernas uppfattning om sin kompetens inom musiken är låg, då det ofta återkommer i intervjuerna att de inte kan eller uttrycker att de skulle behöva någon i arbetslaget som är mer kunnig än de själva är. Pedagogerna uttrycker även att de gärna skulle vilja arbeta med musik mer och inser att det finns möjligheter för det, att det är de själva som sätter sina gränser och därför har det fallit bort i verksamheten. De lyfter vikten av att ha någon mer drivande kollega med sig för att utveckla musikområdet i fritidshemmet. Vi fick känslan av att pedagogerna kände att de inte hade tillräckligt med kompetens, de känner att de behöver uppfylla höga krav för att kunna utöva musik i verksamheten, vilket leder till att de känner press och osäkerhet till att hantera musiken. Uddén (2004) tar upp att osäkerheten som finns bland pedagoger ofta leder till att musikdelen uteblir i verksamheten. Pedagogerna såg många hinder och svårigheter när det gäller att utöva musik i sin verksamhet. Men under intervjuernas gång kunde vi ändå se möjligheterna som pedagogerna faktiskt hade, både som vi nämnt innan med material och resurser men också i sin egen kompetens.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att resurser och möjligheter till att utöva musik finns men pedagogerna känner inte att de vet hur de ska hantera de tillgångarna. Samtidigt kunde vi se att det fanns mer musikverksamhet på fritidshemmen än vad de själva trodde och insåg, så som att de hade musik i bakgrunden ibland när de satt och skapade, eller i rörelseleken i gymnastiksalen, de sjunger när de är ute och går och de tar upp Youtube och låter eleverna titta på musikvideos. Allt detta är musik men på ett annorlunda sätt än vad som undervisas i skolan. Vi kan konstatera att musiken finns i fritidsverksamheten men inte i den mån som den kanske borde och musiken fungerar mer som ett tillägg till andra aktiviteter än som ett huvudområde.

8 Diskussion

Nedan följer en metoddiskussion där vi diskuterar kring vårt val av metod. Vidare följer en resultatdiskussion där vi diskuterar resultatet i förhållande till bakgrund och tidigare forskning samt förslag på fortsatt forskningsfråga.

8.1 Resultatdiskussion

Syftet med vår studie var att skapa kunskap om hur musiken används på fritidshemmen och hur pedagogerna beskriver musikverksamheten på sin arbetsplats. Resultatet och analysen visar att musiken användes lite i verksamheterna vi besökte. Genom intervjuerna fick vi en bra insikt i hur pedagogerna såg på sin verksamhet. Samtliga pedagoger kände att det var ett område som var svårt att hantera och att de inte hade tillräckligt med kompetens. Vi fick intryck av att pedagogerna skulle vilja utöva mer musik i sin verksamhet och de är medvetna om hur musiken kan stärka elevernas personliga och sociala utveckling (Wiklund, 2015). Problemet tycks vara att pedagogerna ser mest hinder, såsom att det är komplicerat och svårt, högljutt och kräver mycket planering. De känner att de inte vågar pröva och utveckla området då inställningen till deras egen kompetens blir det största hindret. Som vi tidigare nämnt tror vi att pedagogerna ser musiken som ett skolämne och inte som ett estetiskt uttryck som kan användas även i fritidshemmet. Musiken kan vara ett bra redskap för eleverna att vara kreativa och att skapa, både enskilt och tillsammans med andra i grupp (Houmann, 2015). Vygotskij (2001) menar att genom samspelet med andra sker lärandet, musiken kan vara ett medierande redskap för utveckling och inläring. Uddholm (1993) beskriver pedagogerna som vägvisare och att den främsta uppgiften för vägvisaren är att visa vägen, öppna upp nya möjligheter för eleverna. Vi tror som Uddholm att det är viktigt att vi som pedagoger är vägvisare för eleverna.

Vi har en viktig roll och ska i vår verksamhet erbjuda och uppmuntra eleverna till olika aktiviteter. Det är då viktigt att vi har en varierad och bred verksamhet så att eleverna kan hitta sin väg, sina förmågor och intressen. Något vi upptäckte var att ingen av pedagogerna nämner något om att eleverna faktiskt kan lära sig musik i musikverksamheten, utan det som lyfts upp är att eleverna genom musik lär man sig andra saker. Vi anser att musik även kan användas för att lära sig just musik och inte enbart vara ett sätt för inläring av andra kunskaper. Lagerlöf (2016) visar att genom musikteknologi, som kan ses som ett medierande verktyg så att eleverna kan lära sig musik. MIROR impro, som är det datorprogram som används i studien, kan eleverna använda och med hjälp av det utveckla sina musikaliska kunskaper som exempelvis improvisation och musikskapande. Vi tror att pedagogerna behöver bli mer medvetna om att musiken redan används och därifrån kunna utveckla och göra den mer synlig i verksamheten. De behöver även se på musik som ett kunskapsområde där eleverna kan lära sig musik genom aktiviteter på fritidshemmet, såsom sjunga och dansa.

I de allmänna råden för fritidshem (2014) står det att fritidshemmen ska ge eleverna en meningsfull fritid, där de bland annat ska få använda sig av estetiska uttryck så som dans, bild och musik. Då det står med i våra allmänna råd att musiken ska erbjudas i verksamheten tror vi att den måste lyftas och prioriteras mer i lärarutbildningen, samt erbjuda verk samma pedagoger fortbildning i ämnet för mer kompetens och intresse för musik. Fritidshemmet ska komplettera skolan på så sätt att eleverna ska få lära sig kunskaper med hjälp av andra former och uttryck än vad de gör i skolan. I det nya förslaget (SKOLFS 2016:38) till läroplanen om ett kapitel för fritidshem står det att eleverna ska få möjlighet att bearbeta sina intryck, pröva identiteter och utveckla sin fantasi samt kreativitet. Vi har i vårt resultat kommit fram till att musiken har en stor betydelse för och effekt på eleverna. Pedagogerna nämnde att det går att fånga olika sinnesstämningar genom musiken, exempelvis glad musik får igång eleverna samtidigt som lugn musik får en lugnande effekt. Detta är något som syns i verksamheten och som tidigare forskning har visat.

8.2 Metoddiskussion

I vår studie valde vi att använda oss av en kvalitativ metod som tog utgångspunkt i en etnografisk ansats. Genom att använda oss av observationer och semistrukturerade intervjuer kunde vi undersöka vad pedagogerna ansåg om sin musikverksamhet och hur deras arbetsmiljö såg ut. Vi ville som Nordevall, Möllås och Ahlberg (2009) beskriver det, se närmare på ämnet och försöka

förstå, beskriva, analysera och tolka sammanhangen. För att skapa en bredare bild av musikens roll på fritidshemmen använde vi oss inte bara av observation utan även av intervjuer. Aspers (2007) beskriver att endast observation av verksamheten inte räcker för att dra en slutsats om fenomenet, utan att det också behövs samtal med pedagogerna för att få en bild av hur de tänker kring ämnet.

Vi tycker att metoden i denna studie var användbar och vi fick svar på våra frågeställningar.

Observationer av fritidshemmen gav oss en inblick i hur deras verksamhet var uppbyggd lokalmässigt och hur resurserna var placerade. Det var användbart för oss i våra semistrukturerade intervjuer med pedagogerna, då vi kunde återkoppla till det vi hade sett och ställa följdfrågor. Under intervjuerna tyckte vi att pedagogerna verkade känna sig fria att prata om verksamheten och deras sätt att tänka kring ämnet. Med hjälp av intervjuguiden kunde vi hålla oss till ämnet och utifrån hur intervjun utvecklade sig kunde vi väva in frågorna på ett naturligt sätt. Något som vi skulle kunnat göra för att styrka pedagogernas svar från intervjun, var att vi skulle kunnat besöka fritidshemmen vid fler olika tillfällen under en längre period. Då hade vi kunnat observera hur pedagogerna arbetade med elevgruppen och använde sig av resurserna i lokalerna. Vi hade kanske fått en bredare bild av arbetet de beskrev i intervjuerna och kunnat analysera och jämföra observationerna och intervjuerna mer med varandra. På grund av tidsbrist var detta inte möjligt att genomföra.

Vidare funderade vi på vilket resultat vi hade fått om vi genomfört fokussamtal med pedagogerna istället. Kanske hade vi fått en djupare förståelse för hur verksamheten ser ut om de fått diskutera ämnet och tillsammans lyfta det i förhållande till sin verksamhet. Med hjälp av fokussamtal hade vi kanske fått en bredare bild verksamheten. Pedagogerna hade fått höra hur respektive pedagog ser på deras musikverksamhet och reflekterat över det tillsammans. Men vi ansåg att semistrukturerad intervju med enskilda pedagoger passade bättre, på grund av att de hade varit svårt att samla alla pedagoger samtidigt. Vi vet att pedagogerna inte har mycket ledig tid över och vi tror att det hade varit svårt att samla alla pedagoger samtidigt.

Vidare forskning

Vi har fått inblick i hur musikverksamheten ser ut på fritidshemmen och hur pedagogerna beskriver att de använder sig av musik. Våra resultat visar att musik inte är så stort i verksamheten och att pedagogernas inställning till sin egen musikkompetens är låg. Det hade varit intressant att undersöka hur musiken kan bli mer synlig i verksamheten. Hur kan pedagogernas intresse och tilltro till sin kompetens höjas?

9 Sammanfattning och slutord

Avslutningsvis kan vi konstatera att musiken finns runt omkring oss och påverkar oss genom hela livet. Tidigare forskning visar på att musiken har en stor betydelse för människor. Redan från tidig ålder påverkas vi av de musikupplevelser vi möter. Detta visar både Vist (2011) och Lilliestam (2011) i sina studier. Vidare visar forskningen på hur musiken kan påverka vår individuella utveckling, kommunikation och gemenskap, detta skriver Ehrlin (2012) som gjorde sin studie i en barngrupp på en förskola. Hallam, Price och Katsarou (2002) har i sin studie kommit fram till att musik har en viss effekt på elevernas beteende och inläring. Lagerlöf (2016) har i sin studie betonat musiklärandet genom musik.

För att ta reda på hur musiken användes på fritidshemmen och hur pedagogerna beskrev musikverksamheten på sin arbetsplats har vi använt oss av semistrukturerade intervjuer och observationer. Resultatet visade att resurser för musikverksamhet fanns på fritidshemmen, men användandet av musik var litet. Musik användes mer som ett tillägg till andra aktiviteter än som huvudområde i verksamheten. Pedagogerna såg sin egen kompetens som ett hinder för att kunna utöva musik, de tyckte att det var ett svårt område. Vi önskar att musiken ska få en större plats och inte vara ett hinder för pedagogerna utan ses som en möjlighet och en tillgång i fritidshemsverksamheten. Fritidshemmen kan fungera som en plattform för elever för att kunna utvecklas och formas i sin identitet, därför tycker vi det är viktigt att fritidshemmen kan erbjuda och lyfta musiken i sin verksamhet.

10 Referenslista

- Abrahamsson, S. & Wennberg, S. (2015). Rösträtt - barns rätt till musik på barns villkor. I Y. Hofvander Trulsson & A. Houmann (red). (2015). *Musik och lärande i barnets värld.*(s. 29-38). Lund: Studentlitteratur.
- Ahrne, G. & Svensson, P. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder.* (1. uppl.) Malmö: Liber.
- Aspers, P. (2007). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden.* (1. uppl.) Malmö: Liber.
- Backman, J. (2008). *Rapporter och uppsatser.* (2., uppdaterade [och utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Bell, J. (2006). *Introduktion till forskningsmetodik.* [4.e uppdaterade uppl]. Lund: Studentlitteratur.
- Bossius, T. & Lilliestam, L. (2011). *Musiken och jag: rapport från forskningsprojektet Musik i människors liv.* Göteborg: Ejeby.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder.* Malmö: Liber.
- Ehrlin, A. (2012). *Att lära av och med varandra. En etnografisk studie av musik i förskolan i en flerspråkig miljö.* Doktorsavhandling, Örebro Universitet, Akademin för utbildning, kultur och kommunikation.
- Ejvegård, R. (2009). *Vetenskaplig metod.* (4. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Hallam, S., Price, J., & Katsarou, G. (2002). The Effects of Background Music on Primary School Pupils' Task Performance. *Educational Studies*,28,(2), 111-122. doi: 10.1080/03055690220124551
- Hippinen Ahlgren, A. (2013). Miljön som ett didaktiskt verktyg. I A.S, Pihlgren (red). (2013). *Fritidshemmets didaktik.*(sid 99-120). Lund: Studentlitteratur.
- Houmann, A. (2015). Plats för kreativitet . I Y, Hofvander Trulsson. & A, Houmann. (red). (2015). *Musik och lärande i barnets värld.*(sid 61-78). Lund: Studentlitteratur.
- Lagerlöf, P. (2016). *Musical play: Children interacting with and around music technology.* (Doktorsavhandling, University of Gothenburg, Department of Education, Communication and Learning).
- Lantz, A. (2013). *Intervjumetodik.* Lund: Studentlitteratur.
- Lundgren, U.P., Säljö, R. & Liberg, C. (red.) (2010). *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare].* (1. utg.) Stockholm: Natur & Kultur.

Nordevall, E., Möllås, G. & Ahlberg, A. (2009). Läraren som mentor i en skola för alla. I A. Ahlberg (red.), *Specialpedagogisk forskning – En mångfasetterad utmaning*. Lund: Studentlitteratur

Ruud, E. (2002). *Varma ögonblick: om musik, hälsa och livskvalitet*. Göteborg: Ejeby.

Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, Lgr 11*. Stockholm: Skolverket.

SKOLFS. (2016:38). *Förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Skolverket. Hämtad 20 Juni, 2016, från http://www.skolverket.se/regelverk/skolfs/skolfs?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolfs%2Fpubext%2Ffs%2FRecord%3Fk%3D3178

Skolverket. (2014). *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem*. Stockholm: Skolverket.

Theorell, T. (2009). *Noter om musik och hälsa*. Stockholm: Karolinska Institutet University Press.

Thorgersen, K. (2013). Musik som estetisk kommunikation i fritidshemmet. I M. Rohlin, (red.) (2013). *Meningsskapande fritidshem: studio som arena för multimodalt lärande*. (s. 57-80) Lund: Studentlitteratur.

Uddén, B. (2004). *Tanke, visa, språk: musisk pedagogik med barn*. Lund: Studentlitteratur.

Uddholm, M. (1993). *Pedagogen och den musikaliska människan: en bok om musik i vardagsarbetet*. Mölndal: Lutfisken.

UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vist, T. (2011). Music Experience in early childhood: Potential for emotion knowledge?. *International Journal of Early Childhood*, 43, 277-290. DOI:10.1007/s13158-011-0045-7

Vygotskij, L.S. (2001). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos.

Wiklund, U. (2015). Musik för alla barn? I Y. Hofvander Trulsson. & A. Houmann (red). (2015). *Musik och lärande i barnets värld* (s 79-96). Lund: Studentlitteratur.

Bilagor

Bilaga 1

Observationsformulär

Skola:

Fritidshem:

Lokalbeskrivning

Resurser/ Material

Finns det några instrument i lokalen? JA NEJ

Om JA, vilka instrument? _____

Vad finns det för material i lokalen för musikverksamhet?

Övrigt

Bilaga 2

Intervjuguide

- Vad är musik för dig?
- Vilken betydelse tror du att musik har för eleverna?
- Hur ser du på musikverksamheten på ditt fritidshem?
- Hur ser intresset för musik ut bland elevgruppen? Om det finns, hur fånga du upp dessa intressen?
- Anser du att ni har tillräckligt med musik i verksamheten?
- Har du någon utbildning inom musik? Hur använder du dig av din kompetens?
- Vad har ni för resurser i fritidshemmet: lokaler, material(tv-spel, dator & cd-spelare) och instrument? (Utifrån vår observation kommer vi nämna saker vi kopplar till musikanvändandet)
- Har ni tillgång till musiksalen på skolan?
- Hur ser du på musiken som ett pedagogiskt redskap?
- Om du skulle införa mer musik i verksamheten, vilket sätt skulle du vilja arbeta på?
- På vilket sätt tror du att musiken kan hjälpa eleverna att utvecklas i (exempel ges om de inte kommer på något: sociala sammanhang och lärandet)?
- I läroplanen står det om att vi ska erbjuda eleverna en varierande verksamhet, hur anser du att ni arbeta med det i din verksamhet?

Om musiken finns med i verksamheten:

VAD gör ni? HUR gör ni det? VARFÖR gör ni det?

Bilaga 3

Information till pedagogerna på fritidshemmen

Hej!

Vi är två studenter ifrån högskolan i Jönköping som studerar sista året till grundlärare med inriktning mot fritidshem.

Vi ska nu i vår skriva examensarbete och det ska handla om hur musikverksamheten ser ut på olika fritidshem. Syftet med studien är att undersöka hur och om musiken används i fritidshemmen.

För att vi ska kunna undersöka detta kommer vi behöva observera fritidshemmet under en dag. Vi vill därför meddela att vi kommer finnas på fritidshemmet den..... För att observera hur och om musiken används, vi kommer att dokumentera genom anteckningar och bilder (Enbart på lokalen OBS, Ej på några elever).

Inga namn eller personuppgifter kommer att skrivas ut i studien, då vi förhåller oss till de fyra forskningsetiska principerna:

- Informationskravet
- Samtyckeskravet
- Nyttjandekravet
- Konfidentialitetskravet

Har ni några frågor är det bara att höra av er till någon av oss

Linn Karlsson

xxx-xxxxxxx

Hanna Magnusson

xxx-xxxxxxx

Tack för hjälpen!

/ Linn & Hanna, HLK Jönköping